

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
16 mei 2025
Kenmerk
TIS/U202500256
Telefoon
070-3738393
Bijlage(n)
-

Inbreng commissiedebat Passend Onderwijs

Geachte leden van de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Kinderen en jongeren zijn onze toekomst. Dat zal niemand betwisten. Zij hebben een sterke thuisbasis nodig, een gezonde leefomgeving, een veilige plek om te wonen en alle mogelijkheden om zich breed te ontwikkelen¹. Voor hun toekomst is samenhang op al die gebieden essentieel.

De bezuinigingen die worden doorgevoerd in het onderwijs frustreren onze ambities op passend en inclusief onderwijs. De gestapelde bezuinigingen op onder meer School en Omgeving, Brede brugklassen en Onderwijsachterstandsbeleid raken steeds dezelfde groep: kwetsbare kinderen en jongeren. Vorige maand werd met de Voorjaarsnota bekend dat de Onderwijskansenregeling wordt afgeschaft. Met name scholen voor praktijkonderwijs en het VMBO moeten hierdoor tot ruim 10% van het budget inleveren, bovenop de eerdere besparingen. Dit zet passend onderwijs op deze scholen extra onder druk. Dit alles staat haaks op de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd.

Voor ons als gemeenten en samenwerkingsverbanden wordt het op deze manier steeds moeilijker vanuit een samenhangende visie op de ontwikkeling van de jeugd bij te dragen aan passend en inclusief onderwijs in een integrale Jeugdagenda². Terwijl in de laatste miljoenennota een integrale samenwerking op het sociaal domein is aangekondigd en de Commissie Van Ark³ opnieuw het belang van een samenhangende jeugd- en gezinsaanpak heeft benadrukt, missen de benodigde (basis)middelen. Bovendien ontbreekt in de recente Kamerbrief⁴ een samenhangende visie en een helder toekomstperspectief.

¹ Zie onder meer: De school midden in de maatschappij (2025); [Pedagogische basis | Nederlands Jeugdinstituut](#); Van individueel naar inclusief onderwijs (2023); Een sterke basis door krachtige samenwerking (2021).

² [Eerdere brieven van onze partners | Overkoepelend Netwerk Samenwerkingsverbanden](#)

³ <https://vng.nl/nieuws/financiele-klem-moet-weg-voor-hulp-aan-kinderen-en-gezinnen>

⁴ <https://open.overheid.nl/documenten/cd7726b9-c852-4a5d-a446-5896ad940612/file>

Onhoudbaar stelsel voor de jeugd

Ondertussen is het stelsel voor de jeugd dichtgeslibd. Het aantal kinderen en jongeren dat niet naar school gaat is met 70.000 in jaren niet zo hoog geweest⁵. Eén op de zeven jongeren maakt gebruik van jeugdhulp, eveneens een 'record'⁶. De deelname aan het speciaal onderwijs is opnieuw gestegen en terug op het niveau van 10 jaar geleden⁷. Steeds meer jonge kinderen maken noodgedwongen gebruik van zwaarder, specialistisch aanbod, omdat er geen passend alternatief is binnen de reguliere kinderopvang of het basisonderwijs⁸.

Deze ontwikkelingen zijn voor kinderen en jongeren onwenselijk en kosten de samenleving uiteindelijk ook meer geld. Het stelsel voor de jeugd staat onder zware druk, mede als gevolg van medicalisering, toenemende bestaansonzekerheid, verkokerd beleid en groeiende personeelstekorten in de kinderopvang het onderwijs en de zorg. Dit vraagt om een samenhangende aanpak tussen ministeries met minder eigen regels, budgetten en verantwoordingseisen. Hierin is tot nu toe onvoldoende verbetering gebracht, zo toonde de Commissie Van Ark aan⁹.

Bezuiniging en verkokering bedreigen ontwikkelkansen

Wij, gemeenten en samenwerkingsverbanden, zetten ons met onze partners in om kinderen en jongeren (onderwijs)kansen te bieden. We organiseren laagdrempelige hulp en ondersteuning in hun directe omgeving. We werken aan een sterke pedagogische basis met goed onderwijs, een breed ontwikkelingsgericht aanbod en mogelijkheden om te spelen en te sporten¹⁰. Daarmee gaan we natuurlijk door, maar we worden hierin gehinderd door ongerichte bezuinigingen en versnipperd beleid.

De Verbeteragenda passend onderwijs, de Route naar Inclusief onderwijs, de Stelselherziening Kinderopvang en de Hervormingsagenda Jeugd sluiten nog onvoldoende op elkaar aan, terwijl dit cruciaal is om te komen tot een sterke pedagogische basis. Alleen zo kan de grote druk op het speciaal onderwijs en de jeugdzorg worden teruggedrongen. Helaas worden we steeds geconfronteerd met tijdelijke regelingen en subsidies voor aanvullend aanbod, zoals Zorg in onderwijstijd, School & omgeving, Brugfunctionaris, Hoogbegaafdheid en Thuiszitters. En ondertussen wordt het fundament onder goed onderwijs, met name voor kwetsbare jongeren, bedreigd door de eerder genoemde bezuinigingen.

Niet het systeem, maar de ontwikkeling van kinderen en jongeren centraal

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich door wettelijke kaders en financieringsstromen heen. Bezuinigingen, versnippering en verkokering maken het moeilijk om hun ontwikkeling centraal te stellen. Niet het systeem moet bepalen wat we kunnen doen, maar de ontwikkelkansen van

⁵ Naar schatting 70.000 thuiszitters in 2023 | Nederlands Jeugdinstituut

⁶ Jeugdhulpgebruik blijft stijgen | Nederlands Jeugdinstituut

⁷ <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2025/04/16/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2025>

⁸ Druk op de keten | Rapport | Rijksoverheid.nl

⁹ Financiële klem moet weg voor hulp aan kinderen en gezinnen | VNG

¹⁰ Zie onder meer: Voorbeelden | Overkoepelend Netwerk Samenwerkingsverbanden; Gemeentelijke voorbeelden van bevordering kansengelijkheid | Nederlands Jeugdinstituut; Praktijkvoorbeelden van onderwijs-zorgarrangementen | Nederlands Jeugdinstituut; Praktijkvoorbeelden pedagogische basis | Nederlands Jeugdinstituut; Praktijkvoorbeelden schoolaanwezigheid en schoolverzuim | Nederlands Jeugdinstituut; Praktijkvoorbeelden verbinding onderwijs en jeugdhulp | Nederlands Jeugdinstituut.

kinderen en jongeren. Lokale ruimte voor gemeenten en samenwerkingsverbanden, structureel geld en een integrale benadering zijn hiervoor een absolute noodzaak.

Daarom vragen we u om in het Kamerdebat aan te dringen op:

1. Het terugdraaien van de bezuiniging op het funderend onderwijs, waaronder de Onderwijskansenregeling.
2. Een samenhangende Jeugdagenda vanuit alle betrokken ministeries met de volgende onderdelen:
 - voorschoolse educatie als algemeen toegankelijke basisvoorziening en een doorgaande ontwikkelingslijn naar het onderwijs;
 - een integraal inspectiekader voor de jeugd, in plaats van sectoraal toezicht;
 - bundeling van financieringsstromen voor een goede ontwikkeling van de jeugd;
 - collectieve, structurele inzet van zorgmiddelen in de kinderopvang en het onderwijs;
 - het wegnemen van belemmerende leeftijdsgrenzen tussen de jeugdwet en de volwassenenzorg.
 - structureel geld voor het versterken van de pedagogische basis;
 - stoppen met pilots en experimenten voor de jeugd, zeker als die niet verduurzaamd kunnen worden of bewezen niet werken.
3. Sturing op het realiseren van inclusief onderwijs, zoals ook bepleit in de Staat van het Onderwijs 2025, door:
 - de regierol van gemeenten en samenwerkingsverbanden op het verbinden van jeugdhulp en onderwijsondersteuning vast te leggen in wetgeving;
 - de zorgplicht van het onderwijs aan te scherpen.

Met vriendelijke groet,

Namens de gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs van Nederland,

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur
Vereniging Nederlandse Gemeenten

Guillermo Holman
Voorzitter
Overkoepelend Netwerk
Samenwerkingsverbanden

Meer weten over de manier waarop gemeenten en samenwerkingsverbanden werken aan het vergroten van ontwikkelkansen voor kinderen en jongeren? Een podcastserie hierover is te vinden op <https://vng.nl/artikelen/podcasts>.